

Методи вивчення зарубіжної літератури в школі

Ісаєва О.О.,
доктор пед. наук, проф.,
зав. каф. НПУ ім. М.П. Драгоманова

**Метод важливіший за
винахід, оскільки правильно
обраний метод приведе до ще
більш цінних винаходів.**

*Лев Ландау,
видатний фізик-теоретик*

План

1. *Поняття про методи та прийоми на уроках літератури.*
2. *Класифікація методів та їхня характеристика.*
3. *Прийоми та види діяльності методу творчого читання та творчих завдань.*
4. *Прийоми та види діяльності методу евристичної бесіди.*
5. *Прийоми та види діяльності дослідницького методу.*
6. *Прийоми та види діяльності репродуктивного методу.*

Метод навчання
– це спосіб
взаємодії
вчителя і учнів,
спрямований на
реалізацію
освітньо-
виховної мети
уроку.

Слово «метод»
походить з
грецької і
означає спосіб
дослідження
явищ, шлях
пізнання істини.

Методи
відображають
логіку
пізнавальної
діяльності
учнів

Метод → прийом навчання

Прийом
навчання – це
деталі метода,
його елементи

метод → прийом → вид діяльності

✓ Прийом
навчання,
обраний
учителем,
спрямований на
певний вид
діяльності учнів.

Класифікації методів

за джерелом отримання знань: а) словесні (слово вчителя); б) практичні (робота з книжкою);

в) наочні (усі види наочності);

за формою здобуття знань: а) лекція; б) бесіда;

в) самостійна робота;

за характером діяльності вчителя й учнів:

а) метод творчого читання;

б) евристичний;

в) дослідницький;

г) репродуктивний (за класифікацією М. Кудряшова).

Метод творчого читання і творчих завдань

індивідуальне

коментоване

за ролями

стереоскопічне

спрямований на
активне творче
критичне сприйняття
художнього твору

аудіочитання

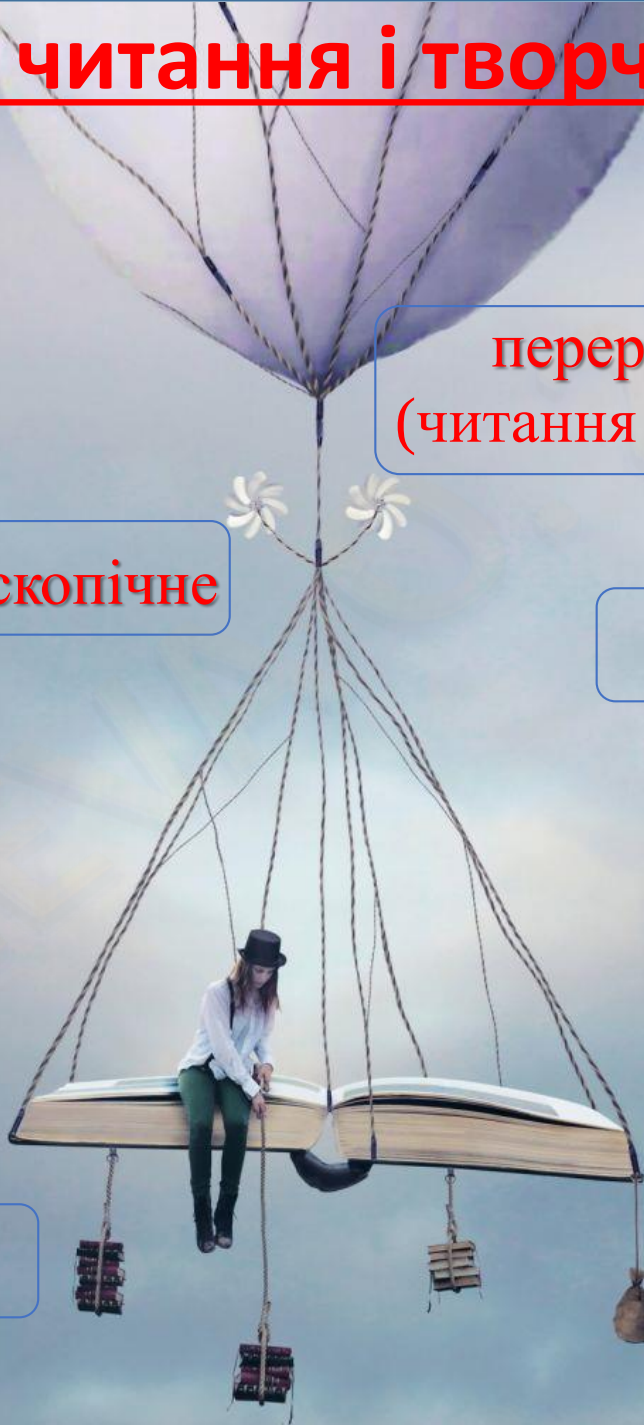
виразне

перерване
(читання з зупинками)

повторне

мелодекламація

інші

Стереоскопічне читання

- ✓ загально відоме твердження «краще читати твір в оригіналі, ніж у перекладі» слід замінити на інше – краще читати твір і в оригіналі, і в перекладі

Ж.Клименко

- читання першоджерела і варіантів його перекладу поглиблює сприйняття оригіналу

ПЕРЕРВАНЕ ЧИТАННЯ

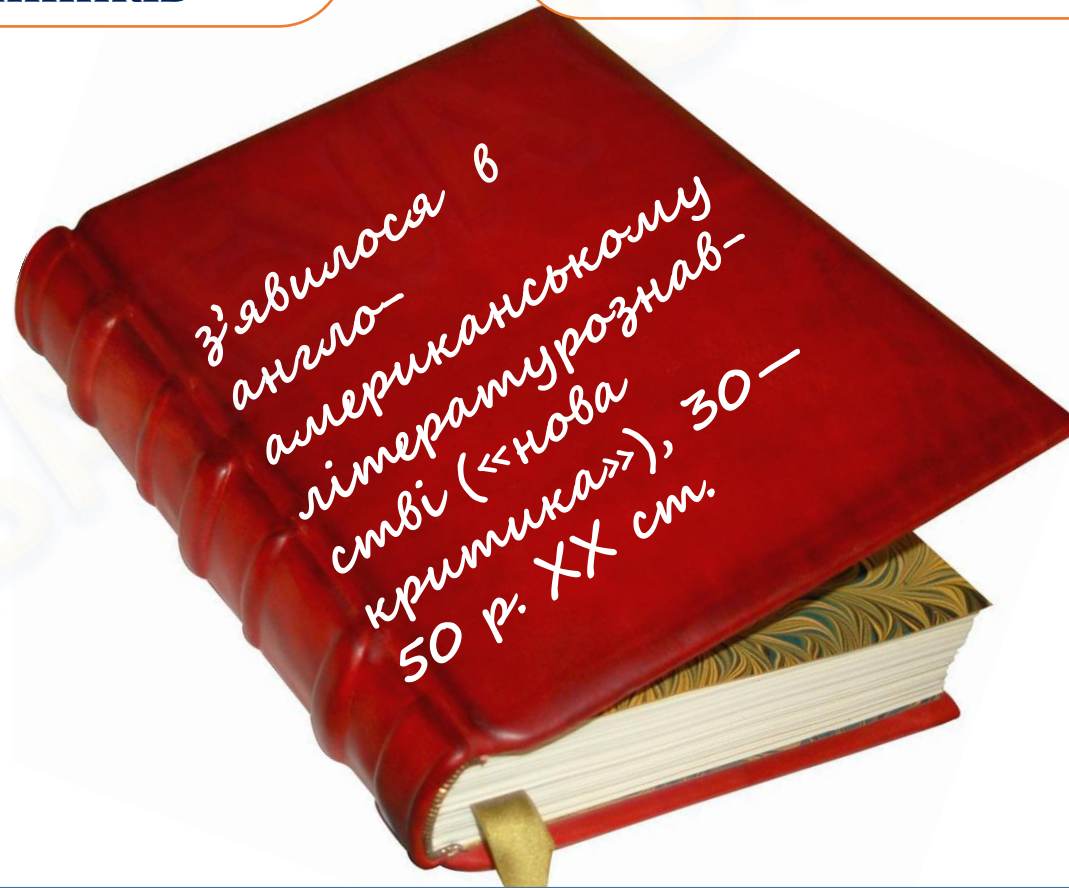
Читання з зупинками для обдумування прочитаного і створення читацьких проєкцій (читацьких очікувань) від тексту

Закрите читання

аналітичне читання тексту,
який розглядається як
самодостатнє явище,
внутрішня структура якого
не залежить від будь-яких
зовнішніх чинників

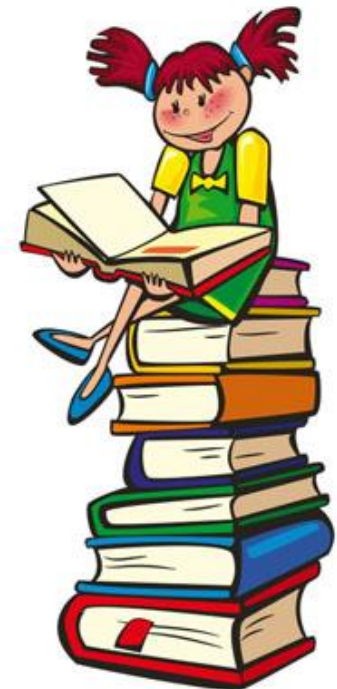
художній твір розглядається
поза його зв'язками з
соціоісторичною дійсністю,
культурною ситуацією,
біографією автора тощо

Евристичний метод (частково пошуковий)

у процесі евристичної бесіди
чи виконання різноманітних
завдань учить **збирати**
матеріал, **аналізувати** і
систематизувати його,
показує чи **роз'яснює**
умови і прийоми роботи над
художнім текстом

Евристичний метод

- Прийоми:

- побудова системи запитань;
- евристична бесіда за прочитаним;
- словникова робота тощо.

- Види діяльності:

- різні види переказу твору (вибірковий, докладний, стислий, **від імені персонажа**);
- укладання плану (сюжетного, цитатного, порівняльного);
- підготовка відгуків (письмовий та усний);
- **творчі роботи різного характеру;**
- створення ілюстрацій до твору;
- підготовка асоціативних малюнків або образонів
- інші.

Специфічні для курсу ЗЛ види діяльності евристичного методу:

- ❑ підготовка повідомлень про перекладача;
- ❑ моделювання дій перекладача;
- ❑ аргументація перекладацьких рішень тощо.

творчі роботи різного характеру

Ейдос-малюнки або ейдос-конспекти

- *Ейдос* (від грецьк. – образ).
- Ейдос-малюнок чи ейдос-конспект поєднує в собі зображення та стислий опис якомось об'єкті, що розкриває своє бачення, своє сприйняття цього об'єкту.
- Це образ (малюнок) + слово (текст)

Алгоритм створення асоціативного ланцюжка на певну тему

Асоціативний ланцюжок – низка слів та словосполучень, що передають асоціації, які виникають на задану тему.

- 1. Визначте центральне слово або фразу повідомлення.
- 2. Запишіть якомога більше слів та висловів, що спадають на думку з обраної теми.

творчі роботи різного характеру

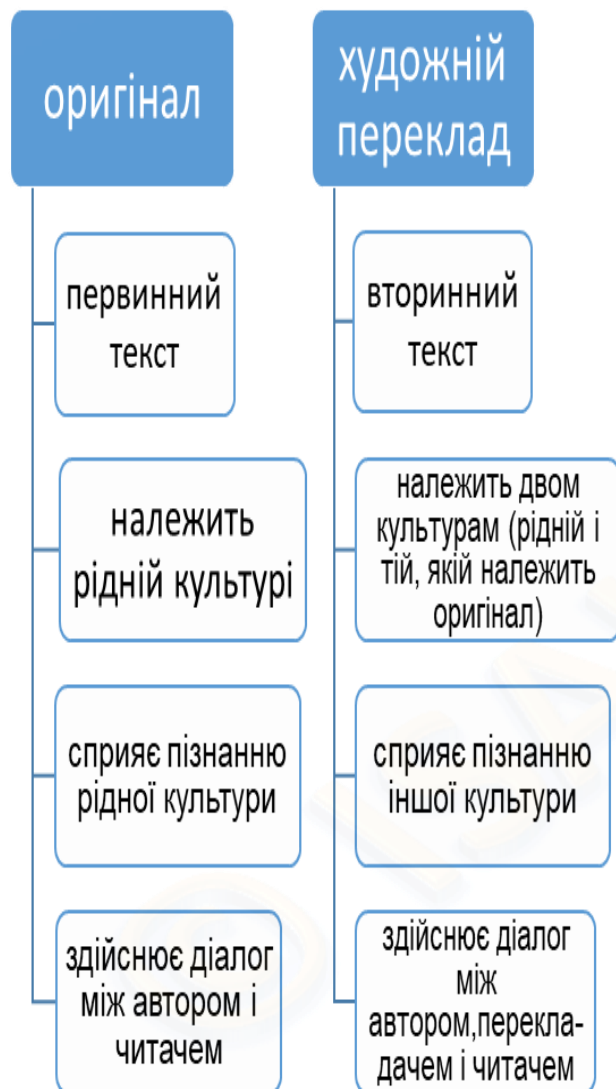
Приклад асоціативного ланцюжка на тему : «Г.К. Андерсен»

Г.К. Андерсен – дитинство, казкар, Оле-Лукойє, дикий лебідь данської землі, Снігова королева, майстер...

творчі роботи різного характеру

Кластер – графічний систематизатор матеріалу, що виокремлює певні смислові одиниці і визначає зв'язки між ними, зазвичай у вигляді певного графічного гроно.

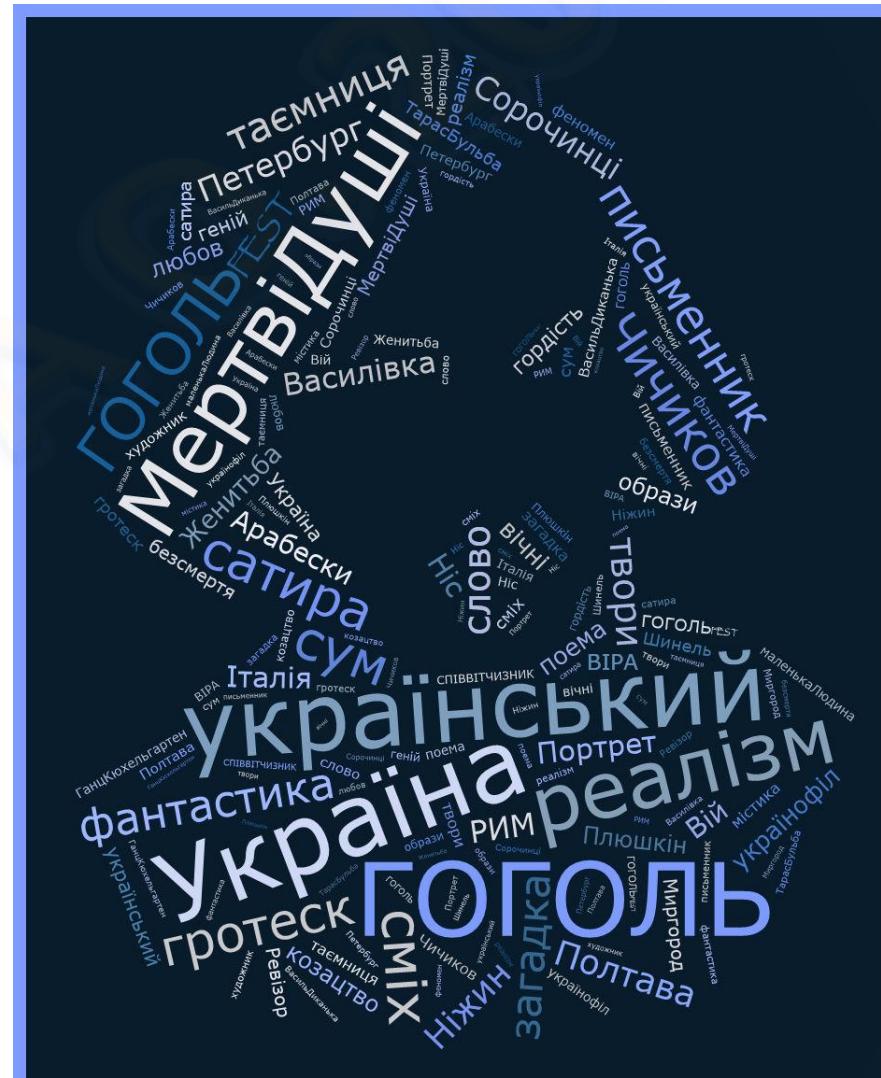

Збірка «Квіти зла»

Хмара слів (тегів)

Хмара тегів (хмара слів, представлена візуально) — це візуальне подання ключових слів.

творчі роботи різного характеру

Автор – студентка Двернік Лілія

Дослідницький метод

Мета дослідницького методу – підготовка учнів до самостійного вивчення творів, до уміння їх оцінювати і інтерпретувати.

Прийоми та види діяльності дослідницького методу:

- ☐ постановка проблемних запитань;
- ☐ самостійна підготовка доповідей, повідомлень, учнівських наукових досліджень;
- ☐ творчі роботи різного характеру;
- ☐ інші.

Специфічні для курсу ЗЛ :

- ☐ порівняння оригіналу і перекладу;
- ☐ порівняння різних варіантів перекладу;
- ☐ робота з підрядником;
- ☐ створення власного перекладу твору тощо.

Як підготувати «синквейн» (сенкан)

«Синквейн» - французьке слово, що в перекладі означає «п'ять».

«Синквейн» - маленька творча робота, що складається з 5 рядків.

1 рядок - тема навчального матеріалу, висловлена одним словом, зазвичай *іменником*;

2 рядок - опис об'єкту, що розглядається, *низка прикметників*;

3 рядок - опис дії, що криється у навчальному матеріалі, *низка дієслів*;

4 рядок - невеличка *фраза*, що висловлює ставлення автора до об'єкту дослідження;

5 рядок – це *одне слово*, яке на емоційно-образному чи філософсько-узагальненому рівні розкриває **суть теми**.

• Синквейн на тему «Франц Кафка»

1. Кафка
2. самотній, трагічний, абсурдний, вразливий
3. вражає, лякає, дивує, захоплює
4. *«Кафка писав про мене і для мене»*
(Ахматова)
5. Геній К.

творчі роботи різного характеру

7

Як підготувати даймонд

Даймонд – складається з 7 рядків.

- 1 та 7 рядки – два іменника, що мають протилежне значення.
- 1 рядок – іменник, що є темою даймонда.
- 2 рядок – два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки першого іменника.
- 3 рядок – три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки першого іменника.
- 4 рядок – складається з 4 слів, 2 з них - характеризують іменник з першого ряду, а два інших слова – характеризують іменник з останнього рядочка.
- 5 та 6 рядки – є дзеркальним відображенням 2 та 3 рядків.
- 5 рядок - три дієслова чи дієприслівника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- 6 рядок - два прикметника чи дієприкметника, що розкривають ознаки останнього іменника.
- 7 рядок - іменник, що є контрастним, протилежним за значенням першому іменнику.

творчі роботи різного характеру

Даймонд на тему «Майстер і Маргарита»

- 1. **Майстер**
- 2. талановитий, вразливий.
- 3. Творить, кохає, страждає
- 4. Заслуговує спокою. **Творить добро**
- 5. грає, викриває, вирішує
- 6. **сильний, справедливий**
- 7. **Воланд.**

Репродуктивний чи репродуктивно- творчий метод

Серед прийомів:

- слово вчителя;
- шкільна лекція;
- мультимедійна презентація;
- опрацювання підручника тощо.

Мультимедійна презентація:

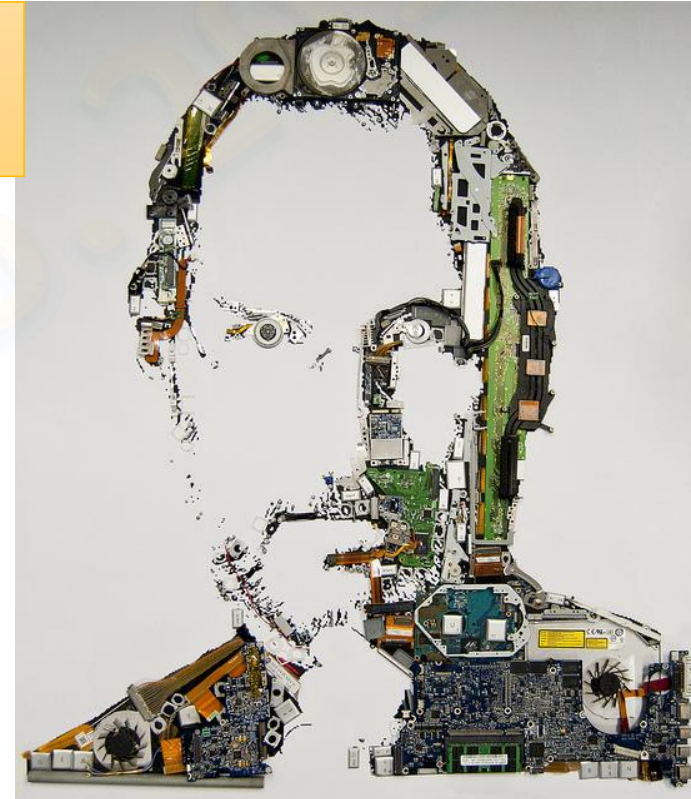
Сценарій презентації

(поради від справжнього майстра)

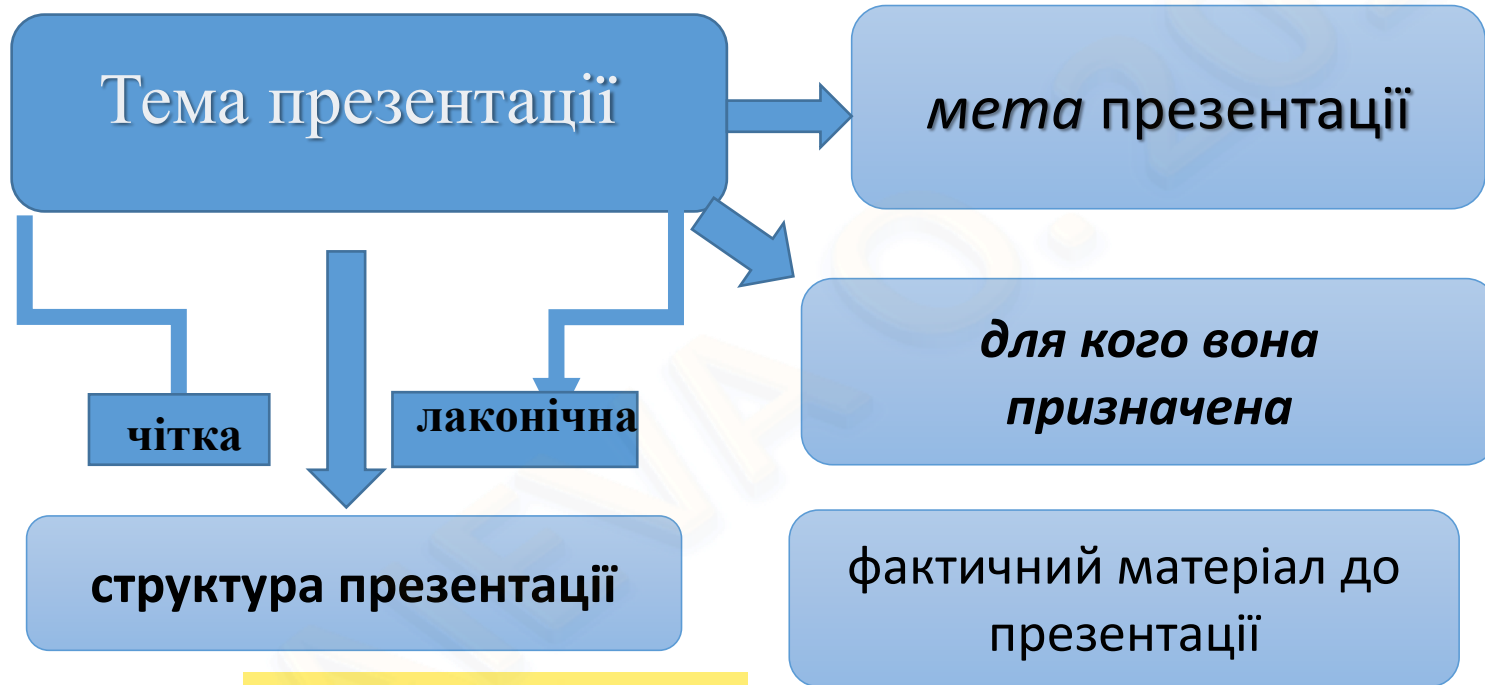
Сценарій = своєрідне «театральне дійство»

має зав'язку, кульмінацію,
конфлікт, розв'язку, героїв та
антигероїв

момент «ВАУ!»

Стів Джобс (1955-2011)

Text

Текст на презентації

читабельність тексту

Короткі, влучні
назви та підназви

**МІНІМАЛЬНА
КІЛЬКІСТЬ ТЕКСТУ**

найбільш важлива інформація
- у центрі слайда

маркування тексту

текст має бути
ретельно вчитаний

ТЕКСТ
ТЕКСТ
ТЕКСТ
ТЕКСТ

Ілюстративний матеріал на презентації

зображення мають відповідати змісту слайду, доповнювати текст

ілюстративний матеріал презентації має відповідати особливостям аудиторії

головні малюнки, схеми, ілюстрації, фотографії тощо мають бути максимальні за розміром

фонові зображення не мають відволікати увагу від тексту та основних зображень

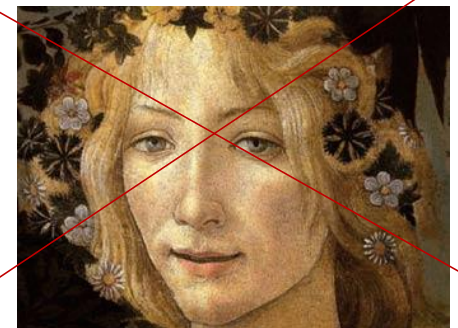
якщо у презентації використані авторські зображення, то вони мають бути опідіписані

правильно

Джузеппе Арчімбольдо «Бібліотекар»

неправильно

Дизайн презентації

усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі

для загального фону презентації бажано використовувати світлі тони

на слайді доцільно використовувати не більше трьох кольорів

не перевантажувати слайд зоровою інформацією

звуковий супровід має бути доцільним, не відволікати від основної інформації

перевагу надати «спокійним» кольорам, таким, що не викликають роздратування та напруження очей